

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1926 чылда
үндүлүктүнгөн
1965 ч.
МАЙ
20
ЧЕТВЕРГ
№ 117 (6136).

Өртөз 2 көп.

ЭШ ХО ШИ МИН 75 ХАРЛААН

СЭКП ТК-ның, ССРЭ-нің Дээди Совединиң
Президиумунуң чедирген байыры

Вьетнамның Амылчы чоннар партиясының Төп Комитетинин даргазы болгаш Вьетнамның Демократтыг Республикасынын президентизи эш Хо Ши Минниң 75 хар харлааны-биле холбаштыр СЭКП Төп Комитети болгаш ССРЭ-нің Дээди Совединиң Президиуму делегейини коммунисттик болгаш амылчылык шимчээшкениниң шыгарганга амылдамчызы, мадырлыг вьетнам улустуң шыңы огулга байырлыг телеграмманы чоруткан.

Вьетнамның Амылчы чоннар партиясы биле СЭКП-ниң арасында, Вьетнамның болгаш Совет Звезделиниң улустарының арасында аны-дук-ма найыралды хөгжүдүп база билим-тарбияны эш Хо Ши Минниң угул-дарган күүженишкенини Совет Звезделиниң коммунисттериниң, бүгү со-

вет улустуң ханы хүндүтелини болгаш эл-сеткил каттыштырылганы болдурган деп, телеграммда чуулап турар. Эш Хо Ши Минге чаагы кадикшылды, үр чылдарда чурттаарын, вьетнам улустуң чаагы чорутуу-га, ВДР-ниң билим-тарбия болгаш чечетелиринге, вьетнам болгаш совет улустарының арасында найыралды болгаш кады ажылдамчалганы улам ыңай хөгжүдеринге бараалгаткан үрө-түнчедиги амыл-чорудулганын улам улуг чедиишкениниң күүзүнни телеграммда бижээ.

(СЭТА).

РАЙОН ЗВЕЗДОЗУ

(„ПРАВДАНЫҢ“ МАЙ 19-ТА МУРНУКУ ЧҮҮЛҮ)

Чаа көдөз районнар дөрт ай ажылдап турар. Олар боттарының амыл-чорудулганын СЭКП ТК-ның март Пленумунун тургусканы таарымчалыг байла-биле калыптып аткаар. Көдөз ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдүп талазы-биле Пленумунун ажылдап кылган экономика талазы-биле үндүлүктүнгөн чечмелери көдөзө байдалды үндүзүшкенин биле өскөртүп, колхозтарын болгаш совхозтарын материал-техниктик базанын түндүгүндө күш-ажылынын түндүгүндө көдөзүн амыл-чорудулганын материалдык соруугуна белидеринге дуузалып, көдөз ажыл-агый бүтүрүлгөсүн план бааулар бурунгаар хөгжүдүп арганы берип турар объективтик байдалды хангырып турар.

Ам бүгү чүрө партия организа-цияларының күүженишкениниң, энергиялыг, кызыл-агый чорутуу-лай, көдөз ажыл-агыйын мурнука тургустунган узут соруугалары күүселириче кижилерин оларын көдүрүп үндүрүп билиринден ха-мааржын турар. Ол байдалда райком-нарта салыр негеделер хемчээл чок-ка өзүп турар. Оларын ажыл-чорудулганын кол күчү болза, кижилер дугайында, колхозтарын болгаш совхозтарын экономикалык бажыг-лаар дугайында, көдөз ажыл-агый продуктуларын бүдүрерин көвүдө-дүр, оларын бот-үндөш чидеңдер болгаш бүдүрүлгенин бүгү азырла-рын ордулгап болур чорутууна деңгээлин хандылар дугайында хүбүрүнүн сагыш салымчыны бол-тур.

Политиктиг ууртулганын ор-ганы болур партия райкому районун

совет, ажыл-агый, хай-ниити орга-низацияларын амыл-чорудулганын каттыштырып база угул башкарып, районуну, бүгү политиктиг, агро-миктиг болгаш культура амырла-нын ууртуп, бүгү-ле чүтүлөр дээш бүтүн харымсалганы хүлээп турар. Ичкээлжик, райком ол органи-зацияларын холгаралгас болгаш олар-нын күштерин, оларын инициати-валын ниити херектиң эрге-ажыкта-рынга эң ажыкты-биле ажытла-рып ораллажып турар.

Политика кижилерин даңкыштыр чорутууну турар деп, В. И. Ленин айткан чораз. Кижилер-биле, кал-лар-биле ажыл, оларын шийил алы-ры, ший таарыштыр тургузары бол-гаш кижилери партия-органи-зацияны ажылдап үндүзүшкени болуп артышкан. Ам колхозтар болгаш совхозтар боттарының хөгжүдүлгө-сүн экономика талазы-биле ажыктыг байдалдарын алган үндөш, чедийи-нин хамыктын мурнука оларын ууртукчуларын билгилеринден, дуржулганын, ажыл-агыйың ар-га-мергежилдин таамааржып турар. Райкомнар хай аруузу ону эң билеп турар. Колхозтар зар-ларын болгаш совхозтар директор-ларын калдарын улам-на бажыг-лаары-биле кады бригадирлерин, фермалар эрге-ажыкты-нын, салбырлар ууртукчуларын со-ставын экиндер талазы-биле үрүл-чүтүп ажыкты чорудуп турар. Ор-ганизация арга-мергежилдин, ки-жир-биле ажылдап билер тускай эрге-ажыкты олар алаан-дуузалда-га депшидип турар. Ам беэли РСФСР-де, Украинада, Белоруссияда,

Казахстанда, Молдавияда, Латвияда болгаш өске-да республикаларда бо талазы-биле хай чүтүлөр кылды-ган.

Ийке хай крайларда болгаш обла-старда, ылангыя Алтай крайда, пар-тия, райкомнар ажыл-херектиң байдалын өөренип көргөш, бүгү ко-лхозтарын, бригадаларын болгаш фермаларын баштыгына тускай эр-темпилдерин төмүндөргө арга чокку-гуе чок болуп турар деп түндөш кылганар. Он ууртууна олар тус-кай эртемпилдерин шийил алыр бо-логаш депшидери-биле чегерелер практиктиг ажылдамчалганын мас-салыг ачыктыг болгаш кезексиз өө-рөлгөсүн көдөз ажыл-агыйын дээш өөрдиле чегерелер болгаш техникумдарга организа-цияларын шийилдирген. Моон-биле кады көдөз ажыл-агыйын тускай эртемпилдеринин ролун билер дугайында, оларын үрө-түнчедиги ажылда-ларга таарымчалыг байдалдарын тургузар дугайында сагыш салым-чынын илеридип турар алаанар.

Ууртукчуларын, тускай эртемпилдерин, көдөшүп бүгү ажыл-чи-чкелерин илдепкейин база иници-ативаны хөгжүдүп база бүдүрүлгө-сүн организа-ция болгаш планнаар та-лазы-биле оларга тыгаскан эрге-лерин херек кырынга ажылдаарына шийилдирген болгаш шийил-тап-даа турар бүгү чүтүлөрүн чай-латпашкан, партия райкомнар партиянын болгаш чазыктын дирек-тиваларын күтүздөшкенин контро-лю болгаш хандыларын оон-биле кады сайырмайгыжыды. күрүнениң эрге-ажыкты-нын колхозтарын

эрге-ажыктырын шыгыш түштүрө-рин чедип алыр ууртук. Партия, күрүнө, күш-ажыл талазы-биле са-гышта-туруп бажыг-лаар, дааскан ажыл-херек дээш амылдамчы бүт-түтүн харымсалганын билер херек.

Партия райкомнар баштайгы ба-зымнарда эгелеш, боттарының ажыл-чорудулганын стилин бол-гаш арга-методтарын сайырмайгай-жыдар, партияны ажылда бүгү-ле дүшүсө чүтүлөрдө шийилдирди азырлар, командалар болгаш ча-гыр дужаар, техадир дээр оралла-жышкыныларын, хөөрөп шуугаар болгаш максатын чорутканын иле-рөөшкенин чайдыр талазы-биле чүтүлдү илеридип турар. Партия организа-цияларын, оларын ко-митеттерин ууртукчу ролу пар-тияны амылдамчы деңгээлде прин-циптерин болгаш нормаларын чай-гыш чокка сагаан тууду-на, улам билер деп чүрөш район эвенозун амылдамчылары барымдалап турар. Коллективтик ууртулганын прин-циптерин чайгыш чокка чорударын, плениумнар болгаш бюродарын ролун билерин, партияны шийи-ти демократияны, шийилдирген бол-гаш бүгү чүтүлөрдө, калбартыр, коммунист бүтүтүн болгаш органи-зациянын, болгаш коллектив-тин ажыл-херек-дээш билер харым-салгыч болур чорутуу медресеп билеринге кижилерин моон соң-гаар-даа шыгыш хайгаарал көөрү чүтүлдү.

Чагыр дужааксаар, хамык чү-вени олура бүдүрүскө, хуралда-сар чаңчылар күзөл бааулар узут-каттына бербес деп чүвени барыч-

даалап көрө чөгүр. Күзөл-биле че-герелер күүженишкенин херек. Ичкээлжик күүженишкенин чокка бражок аргалар дагы-дагы-тынтып келип аргалары. Чижээ-лээр, Кабардин-Балкар АССР-ниң партия активинин хуралында Бака-сан райкомунуң бюрозун калдардан не-гедерин хемчег алыр чорутар-биле, а ажыл-херекти—хурал-сугла-биле сөзүр дээш шүтүмчүлөп турган.

Район эвенозун ажылдамчы-лары болза, көдөзө социалисттик ча-рты тургузулганын талазы-биле пар-тия райкомнар ажыл-чорудул-га хай чылдар чедип алган эки чаңчыларын шийилдир алыр, бо-логаш калбартыр хөгжүдүр, сөөлү чылдарда чедип алынганы бүгү-ле эки чүтүлөрдө чогаалчы ажылдаар ууртук көдөшүн ажылчы чоннар райкомчуларын партиянын дайын-чы таласкычери, массалар-биле сый-ыш харымсалыг, оларын өөрүшкүзү болгаш ажыл-чүтүрү-биле, бодалары болгаш сатыштыралары-биле кады чурттап турар, боттарын бердинге ажыл-чүтүлөр кылдыр пагдан бөө көрүп чаңчыкканар. Оларын бил-дирели, ажыл-чүтүлөр, боттарында болгаш өскөлдөр негеделин, бе-дүүзү болгаш чон аразыче кири-чели, кижилерге шыны-биле чуу-лап билери, күш-ажыкты кижиче кичээлгенин, эки эгелешкенин эскерип каапарыне оларын чүт-күл, мурнакчы дуржулганын детки-ри, чегерелер оларын өтөш чок болуру — эң дээр райкомчуларын ол-даа болгаш өске-да хайгаамчы-тыг чаңчыларын аны-бүрү ар-га-биле калбарып хөгжүсө чөгүр.

Партия комитеттериниң күжү —

массаларын бүтүрүлгө болгаш орга-низация болгаш политиктиг амыл-чорудулганын таарыштыр тур-гузар дугайында сагыш салбайн тур-гучу. Чижик кылдар партиянын То-бол райкомун (Кур чер крайы) ап болур. Коммунисттериниң күжүн кич-чээр таарыштыр тургусканын, пар-тиянын эге организа-циялары чүтү-кылып турарын ол болур-чөгүрү-биле советскал көрбөй турар. Ичи-чамга түндөш кижилер: районун 3.790 механизаторларын арасында коммунисттер чүтүлө 235. Ол дээр-күр черде кол болгаш шийилдир-тускай эртемпил кижилер-ле бол-гай! Абай аттыг советска 200 тра-ктористтерин арасында чүтүлө 5 ко-ммунисттер, а хойжуларын арасында —чүтүлө чалгыс коммунист бар.

Ичкээлжик ам, хову ажылдарын хунеринде, ийке бригадаларда чо-дүр партия салдарын көзү-дөшүрүлгө кижиче тиктигдер чүтү боор.

Колхозтар болгаш совхозтарын организа-ция, ажыл-агый талазы-биле бажыг-лаарын, көдөз ажыл-агый-ны улам ийке хөгжүдүрүшкө ула-нып хемчегелерин амылдамчы чорударын харымсалгалыг сорууга-ларын херек кырынга шийилдир-түр партия комитеттеринге партия, оон Төп Комитети узут иделди оонап турар. Часкы болгаш чайгы хову ажылдары чедиишкенин чо-рудар, бүгү көдөз ажыл-агый про-дуктуларын бүдүрерин көзүдөш-түр бажыг үндөшүрү тургузар дээш ам олар онза сагыш салып тур-лар. Хай саным көдөз коммунисттер-ге, көдөшүн мурнакчы ажыл-чи-чкелерине дагып, боттарынын ажы-лыктын стилин болгаш арга-метод-тарын сайырмайгыжышкан, партия райкомнар партиянын болгаш чо-дун иделгенин бажыктып, шымыкты-рып турар.

массаларын бүтүрүлгө болгаш орга-низация болгаш политиктиг амыл-чорудулганын таарыштыр тур-гузар дугайында сагыш салбайн тур-гучу. Чижик кылдар партиянын То-бол райкомун (Кур чер крайы) ап болур. Коммунисттериниң күжүн кич-чээр таарыштыр тургусканын, пар-тиянын эге организа-циялары чүтү-кылып турарын ол болур-чөгүрү-биле советскал көрбөй турар. Ичи-чамга түндөш кижилер: районун 3.790 механизаторларын арасында коммунисттер чүтүлө 235. Ол дээр-күр черде кол болгаш шийилдир-тускай эртемпил кижилер-ле бол-гай! Абай аттыг советска 200 тра-ктористтерин арасында чүтүлө 5 ко-ммунисттер, а хойжуларын арасында —чүтүлө чалгыс коммунист бар.

Ичкээлжик ам, хову ажылдарын хунеринде, ийке бригадаларда чо-дүр партия салдарын көзү-дөшүрүлгө кижиче тиктигдер чүтү боор.

Колхозтар болгаш совхозтарын организа-ция, ажыл-агый талазы-биле бажыг-лаарын, көдөз ажыл-агый-ны улам ийке хөгжүдүрүшкө ула-нып хемчегелерин амылдамчы чорударын харымсалгалыг сорууга-ларын херек кырынга шийилдир-түр партия комитеттеринге партия, оон Төп Комитети узут иделди оонап турар. Часкы болгаш чайгы хову ажылдары чедиишкенин чо-рудар, бүгү көдөз ажыл-агый про-дуктуларын бүдүрерин көзүдөш-түр бажыг үндөшүрү тургузар дээш ам олар онза сагыш салып тур-лар. Хай саным көдөз коммунисттер-ге, көдөшүн мурнакчы ажыл-чи-чкелерине дагып, боттарынын ажы-лыктын стилин болгаш арга-метод-тарын сайырмайгыжышкан, партия райкомнар партиянын болгаш чо-дун иделгенин бажыктып, шымыкты-рып турар.

Бо талазы-биле райкомнар дык бургузут. Райкомнар чамык ажылдамчалары партия эрге органи-зацияларын аргаларын дугайы-да чүвени чедир үндөш көрбөс эр-ти бодалдарын ам-даа калган, оларын

Ажыр күүседишкени-биле

«Тес Хем» совхозун хову бригаданын Сайгында А. Соловьев уурткан № 1 эвеноз часкы тарылганы шыгарып чорудары-биле күүженишкенин ажылдап туралар. Аныг акдарыламында тра-ктористтер Ч. Мурзат, О. Селин-оол хүн нормазын 125—150 хуу чедир доктаамал ажыр күүседиш, эвенозун тергиктеринге саналып турар-лар. Ол-ла зөөмдө чаптырыкчылар Д. Джикидзе, Ч. Эрээ хүнүс 20 га черге тараа чаптырар нормазын 25—31 га чедирип, кызымак ажылдап туралар.

«Найрал» совхозун № 2 трактор-хову бригаданын механи-заторлары кол культура кымыл-тасты чаптарын дүргө темп-биле чо-рудуп турар. Чаптырылгада 5 «Беларусь», 5 «ДТ-54» тракторлар ажылдап турар. Бо хүнерге чедир 2000 ажыг га черге кымыл-тасты чаптырган.

Тракторист М. Докимт «Беларусь» трактор-биле хүнде 16-га че-ре тараа чаптырар тургаш, 30—35 ганы, а К. Бичел «ДТ-54» деп маркалыг трактор-биле 40—45 га черге тарааны чаптырып; хүн нор-мазын ийи ажыг каттап күүседиш, бригадала мурнакчыларын одуруунда чорутурар.

Чаартыкчы саналдар

Ак-Довуракта дог-дугу-гу болбооздордор фаб-рикинн бүгү коллекци-сим ажылдадырар, моон мурнука дөртөн беш миңгүт азы чидеңдик шак-даа чедир үени ча-рыгдар туралар. Ийке-гаш чандык ишкелер-техниктиг ажылдамчы-лар, ажылчылар авто-маттыг башкарылганын чогадып кылды, бүгү коллекци-сим хол-биле ажылдадырында адир-рар сорууганы салган-нар.

Ийке чорудуучы то-гавал үндүрүжөөсө че-ки ажылдаанар.

Март Пленумунуң шийилдирлерин—амыдыралы!

Чер ажылынын культурын кө-дүрер, оон үштү-дүжүктүр чо-рууп белидери—биске эртежок чууга амылдамчы чүл болур дээрин билеп турар бис. СЭКП ТК-ның март Пленумунун шийи-лдерин күүседиш талазы-биле чон ортуунга организа-ция бол-гаш политиктиг ажылды ол-ла до-раан апрельдин эгезинде-ле, чо-рудуп аткаар бис.

Ол айттыгына баштай колхоз-тун партия хуралына чуулаш-кан, часкы тарылгага белеткелди байдалын толаралды, коммуни-стерин күжүн трактор-хову бри-гадаларын азы-биле хуваап тургускан бис. Эң-не кол чүе бол-за, механизаторлар ортуунга хүн бүрүн тайып-быр ажылдарын чорудары, колхозчу ажыл-чи-чкелерин чогадыкчы илдепкейин, күш-ажыкты чорутуу хөдүрер бо-лур. Ийкегаш бригадала бүтүрү-лө аргалар бар болгаш олар ажылдап турар. Часкы тарылга-ны сол ажал чүтүлө доозар-леп сорууганы тараажылар салып

ХОВУГА СЕМНАР

«Талы» совхозун ажылчына-ры кымыл-тасты болгаш арбай-ны чажылгазын дооскан. Тараа үрөшүн хай нуруунда сугат-тыг шөлдерге чашканын эңи деп демгелээр ууртук. Ажыл-чи-чкелер сугарылганын темпизин ко-шкатын келген. 800 гектар куку-руза шөлүн сугатары ам үрүл-чүлөп турар. Арбузду үш гектар черге бо чылын бир дугарында таралар.

Совхозтун дирекциязы Көдөз ажыл-агый министрствозунун агро-ному эш Тулунин кижилеге-зи-биле № 1 салбырын бригадирле-

Хойжуларнын чедиишкени

Чөөн-Хейчик районун «Чыраа-Бажы» совхозун Монгуш Чола-га, Ооржак Чигир-оолга, Монгуш Деңбикке уурткан хойжу бри-гадаларын малчыларын 100 баш хойга онааштыр чаш мал алыр хү-дээлелерин чедиишкенин күтүс-дир дээш шудургу ажылдап тур-ралар. О. Чигир-оол биле М. Де-ңбикке бригада-лэриниң бригадаларын хойжуларын төрөш хонуну хураганнар чидир чокка до-ружтуруп, 100 хойдан-на 80 хураганнар, М. Чоланын уурт-каны хойжулар төрөш 1105 хону-лун 1114 хураганнар камгалды алганар. Эш Чоланын ууртук турары хойжуларын чаржыга Монгуш Килин-оол болгаш бажы-жыглаттыган төрүүр 287 хонун 25 хураганнар менди доруктур-ган.

Бо чылдын эртен дөрт айзы-рында Чөөн-Хейчик районун «Искра» көдөз ажыл-агый атели-нин Чоларда Иргит Лагага уурткан бот-орутка-чаргалыг хойжу бригаданын хойжулары тө-

Улуу-Хем районун «Найрал» совхозунун часкы хо-ву ажылдыг аныктар илдепкейин кижил турар. Уре-тин хоронашкынында ажылдап турар анык кыстар

„Шекпээр“ совхозта

Совхозтун үш салбырлары коокку хүнерге чедир үш мун адым чүе-гектар кымыл-тасты чаптып тараан, Биче-Тей салбырын Сут-Бажы, Кол-Кежик, Аягыттын Сарыг-Бел, Дөң-Терезинин Эдегей, Кужурут-Тей, Буга-Белдерин, Тей ары мичаар сугаттыг булагарын ажылдап тургаш 1600 гектар черде сугаттыг тарылганы чорудуп турар.

«Шекпээр» совхозтун механизаторлары сугаттыг гектар чер бүтүрү-лөш-не 10—14 центнер, сугат чок черлерин бир гектарында-на 7—10 центнер дүжүтү алырын хүлээгенер. Механизаторларын арасында С. Серээ, Бызакай, Хеймер-оол ышкаш тус-тус онашкан ажылдарын нормазын үргүлчү ажыр күүседиш туралар эвези эвес.

Дирекция, партокм, ажылчы комитети эң дээр ажылдаан трактор-хо-ву бригаданын шийилчип Кызыл туку, мурнакчы үрө-түнчедиги көргүскөн тракторист бүрүзүгө беш хонга-ла 5 рубль шамаалды, шийилчип чорутуу ымылаан тыппып турар.

ЧЕДИИШКИННЕРГЕ БҮЗҮРӨЛ

абылдамчы чорутуу хөдүрер, оон үштү-дүжүктүр чо-рууп белидери—биске эртежок чууга амылдамчы чүл болур дээрин билеп турар бис. СЭКП ТК-ның март Пленумунун шийи-лдерин күүседиш талазы-биле чон ортуунга организа-ция бол-гаш политиктиг ажылды ол-ла до-раан апрельдин эгезинде-ле, чо-рудуп аткаар бис.

Ол айттыгына баштай колхоз-тун партия хуралына чуулаш-кан, часкы тарылгага белеткелди байдалын толаралды, коммуни-стерин күжүн трактор-хову бри-гадаларын азы-биле хуваап тургускан бис. Эң-не кол чүе бол-за, механизаторлар ортуунга хүн бүрүн тайып-быр ажылдарын чорудары, колхозчу ажыл-чи-чкелерин чогадыкчы илдепкейин, күш-ажыкты чорутуу хөдүрер бо-лур. Ийкегаш бригадала бүтүрү-лө аргалар бар болгаш олар ажылдап турар. Часкы тарылга-ны сол ажал чүтүлө доозар-леп сорууганы тараажылар салып

Массалыг эгелээн

Таңдын «Коммунизмниң херели» колхозунда хойунуң мас-салыг кырылгасы эгелээн. Кочетово сиринин чанында кыр-ылда пунктузунга хой баш хойлар кодан аайы-биле узук чокка кээп турар. Баштайгы кырылда үзүндө малчы өдө-кен Карс-оолдун хойларын кырган. Кодан хойдан бирги хүн-де кырган дук 400 кг болган.

Дончу медээлер

ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

МОСКВА. (СЭТА). Май 18-те Кремльдин Улут ордузунга ССРЭ-нин Дээди Соведин Президиуму Болгариянын Улус Республикасынын Улус хуралын Президиумунуң даргазы Георгий Трайковка алдар болдурган шайлаганы тургускан.

Анаа эштер А. П. Кирилленко, К. Т. Мазуров, А. И. Михов, Н. В. Позгорный, Д. С. Полянский, М. А. Сулов, П. М. Деменев, Б. Н. Пономарев, А. П. Рукалов, өске-да совет партия болгаш күрүнө ажылдамчалары олурушкан.

ССРЭ-де дипломаттыг төлөөлөкчлери чедиишкенин, совет бол-гаш даштык журналистер аалчыларын арасында база бар турган.

ТАШКЕНТИЖЕ ҮНҮПКЕН

КИЕВ. (СЭТА). Индиянын премьер-министри Лал Бахадур Шастри бо-логаш ону үздү чорутуу кижилер май 18-те Киевтен Ташкентке үнүпкен. ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң Дарганын ораллажыш В. Э. Дым-шип олар-биле кады чорупкан.

Байырдал шийин кыр шийин Бориспольск аэродромга индий премие-министри Украина ССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң даргазы И. П. Каза-нев болгаш албанын өске-да кижилери үздү.

СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫ

Билдигени-биле алырга, бо чылдын май 10-дан 18-ке чедир уенин иштиде Прикарпат шериг округунуң деңгээлдерин Варшава Керезиниң нурттарынын армияларын дээш командалыг составын чымдады болуп эркен. Чымдага камгалал министрлер, кол штабтарын начальники, кол политиктиг эргелдерин начальники болгаш өске-да кижилер олурушкан.

Тактик өөрдөлгөлери чоруткан, чешекти болгаш шериг техника-зынын чаа хевирлерин көргүскөн, а ол шык шериг тургузууну аны-бу-ру айттыраларын талазы-биле самал-оонадарын солчулгасы болган.

Чымда Варшава Керезиниң чурттарынын армияларын чамгыс аны-кы болгаш дайычы кады ажылдамчалганын байдалыга эркен база оон бул киржикчилерге дык ажыктыг болган.

„ТЫВА КОБАЛЬТ“ КОМБИНАТ ТУДУУ ТУТТУНУП, ХӨГЖҮП, КАЛБАРЫП ТУРАР

БИСТИНҮҮ УЛУУВУС УЛУГ

Танды-Уулань ары талазында калбарып турар уагт туудуга — «Тыва кобальт» комбинаттын туудугуна бистин куш-ажылчы улуусу база дыка улуг. Хову-Аксиньда дуулаар бугурулгелерин комбинаттын бы-
зыннар чегинде 19 киж составтыг бригада болуун эки ашкын-биле коммунисттик куш-ажылчы деп бедек атка ам дин чыл азыг таланттыг бооп турар.

Бистин бригаданыс Хову-Аксиньда калбарып турар улетпурлук болгон чуртталганын туудугуна херекти сонга, хаалга кастыктарын, эргинерин, хаалгаларын, рамаларын, шала мыжын кылып турар. Бистин бугурун удуруп турар продукцияныс чокка кандыг-даа туудуг болунамас деп чүвени эки билип, оон шына-рын экижидер даш бугу-ле хемчеглерин ан турар бис. Ынчаарга бистин ол чүткүлүсүс дуулаар бугурулгелер комбинаттын, мыл заводунун, оон пилорама цехини берип турар дилги материалдарын шынары багай шалтыктап турарын хемчеглес аргажок тур.

нормазын ургулчу амыр куусетпешаан, эки шынарыг продукцияны кылып, ескелерге улетерип бооп турар-лар.

Бир эвес «Тыва туудуг» трезини дуулаар бугурулгелер комбинаты бисте шад-ла туудуп, ажылаага шала кийгип, дилген материалдар кудугар үш камера-ларын деринин кылчып бээр бис даш ашкыннын дүрген куусетип, цехтен камераларга дилги материал-дарын кийер, үндүрер орутку кылып берген болза, ажылыс моон-даа эки турар ийик. Оон уламшалан ам материалдарын хожудангай арга-биле, эгинге чүк-теп дажылап турар бис. Оон ийик бистин дериг-херекселдеринс кыраан, ургулчу улетип турар. Бир эвес бистин дарганымыс аш Колунаев оларын септе-селдейип турар чүве болза, дыка берге байдалга тавар-жырымыс чугаажок бооп турар. Бистин цехтин эрги моторларын септар даш Кызылче аппараттан бээр ам 3 ай өрткөн. Кылып турар, турбазы мынчага че-дир бидилмес. Хову-Аксиньда дуулаар бугурулгелер комбинаттын удурулганыс ол дугайында база боттук хемчег албай турарын киж кайтар-дыр.

Бистин бригаданыс дууа херек. Мурнувуста салдыг-ган сорулгаларын эки кууседиринге дүзүлүс улуг.

Н. БАГАЕВ,
бизачыларын коммунисттик куш-ажыл бригаданын бригадир.

Магаданчыг көстүр

Танды районнуң Хову-Аксиньда Бугу-звелеп ужу-дузалыг «Тыва кобальт» комбинаттын тууду чоруп турарын бистин республи-када дыңнаван киж ховар болгай. Мында бистин чуртуу-устук барык бугу булуңулардан келген туудугулар, монтажниктер Элегес хеминиң Нара-Хая дааның дагларынын ишинде чыдар кобальт руданы улус ажил-агынын херекелерине шүңгүздүп алыр дээш, шудургу ажилдарын чорудуп турарлар. Олар Тываның аар улетпур-лунун баштайгызы — «Тыва кобальт» комбинаттын тууду турар-лар. Алдым, Устүү Хову-Аксинь деп адап турар бо экимин аразында хей муң чуртаткы чонуг ийи суур тоолда чүве дег дүрген хөг-жүп, өзүп турарлар. Ылаңгыяда Алдым Хову-Аксиньда келер үениң социалисттик ховары дүрген өзүп турар. Мында 10 чыл школазы, эмгелге ховарыганы, аш-чөм болгаш улетпур бараанарынның магазиннери, култура бажыны, уруглар албан черлери, амыдырал хандырылга комбинаты, гостиница, столовая, хлеб бажынар чер, чунар бажын дээш, кижиниң амыдырал хандырылгасына херектиг туудуглар, чаа чуртталга бажыныры хүн бүр көвүдүп турар.

Хову-Аксиньга бир дугаар-ла чаа берген кижиге «Тыва ко-бальт» комбинаттын тууду магаданчыг кылдыр көстүр. Маңа мен эрткен, 1964 чылдың июль айда чоран кижик мен. Ынчаарга де-мир-бетон блонтар-биле чүгө ханазын салып эгелеп турган чугай дажы өртөдир, эзилдир, кобальт руданын үрүмүктөр 4—5 метр улуг көрүстүр, «Тыва кобальт» комбинаттын заводунун адми-нистрация-хандырылга комбинатынын көрүстү дээрже шаштыгып үнө бергилээн, оларнын иштиги шеверлешкинин мыгдан болгаш дериг-херекселдерин тургузуп, элээн туудугулар, монтажниктер, бизачылар, дашчылар бригадалары хайынчыг ажылдап турган.

Бо чугула туудуга ажылдап турар туудугуларнын ажил-инжиниң дугайында бистин-биле беседага «Тыва кобальт туудуг» эргелелинде партия комитетиниң секретары эш В. С. Гладилинниң чугаалааны болза:

—Туудугулар коллективтеринин ажылынын темпи ай келген тууду-на дүгүдөп өрөр. Ону туудуг-монтаж ажилдарынның талазы-бизе онаалдаларнын куусеткини турарын дугайында чамдын чургайлар көргүзүп турар.

Бир эвес кышкы айларда туудуг организациалары туудуг-монтаж ажилдарынның планын куусетпейн турган болза, апрель айда олар нити-биле 100,8, оон ишинде «Тыва кобальт» туудуг эргелели болуун күжү-биле 80,1, нерз-биле ажылдап турар туудуг органи-зациалары — 116,9 хуу куусеткенер.

Нерз-биле ажылдап турар организациалардан мастер Г. Л. Нольга удурун «Сибирьстальконструкция» участогу дерт аиларнын планын 142 хуу, оон ишинде апрель айынын — 322,2 хуу куусеткен. Ол шыкшаш эш Бугаев удурун № 48 туудуг учас-тогу дерт аиларнын планын 149,8 хуу, оон ишинде апрельдин — 266 хуу куусетип, «Тыва кобальт» комбинаттын туудуна ажил-дап турар бугу туудуг организациаларын мурнуку одурунда үн-ген болгаш ол темпизин бо хүндө көшнатпайн турарлар.

Оон аңгыда «Элегес» совхозта чуртталга бажыныры тууду турар бригадалар (прорабы В. Мистеринов, бригадирлер И. Нарпов болгаш А. Глухов) апрель планын 127,8 хуу куусеткенер. Бо бри-гадаарла куш-ажылдың бугурунчулугу 180 хуу болуп турар. Олар бот-орулга-чарыгалыг чоручке шылээн. Ажил төлөвиринге на-налгалыг болуп, шаңнал тысырынга мастер фондугул апарганар.

«Тыва кобальт» комбинаттын тууду чорудуп турар туудугу-ларнын, монтажниктерин чамдык бригадалары, участоктары бо хүндө нандыг сорулгалыг, канчаар ажылдап турарын дуга-йында оларнын бригадирлеринге, мастерлеринге сөстөн берзелинер.

О. ШИРАП,
(«Шынның» тускай корр.).

Танды-Уулань бединде тук

— Калча дайын фашист Гер-манияны тилеп аламынның 20 чылдык демдегизир-биле Танды-Уу-лань бедик суурларын бирээзи.

Хуусаазында дужаар бис

Бистин комплексилг бригаданыс «Тыва кобальт» комбинаттын № 1 туудуг участогуна ажылдап турар. Бис мурнууда чылда өскө туудугу-ларын бригадаларынның үрей кылып кааны, руда үрүмүктөр цехтин ту-дуун 1964 чылда эде кылып дооскаш, оон дериг-херекселди монтаждары-га дуулааган. Ам ийде дериг-херек-селдер элээшкенин чоруп турар.

Ам склад-магазин болгаш руда складын туудуп турар бис. Бистин бугурулгасын алаан туузалгас болза, руда складын май 23-те иштине де-риг-херекселдер тургузуп, эгелеэри-биле монтажиктерге дужаар бис. Ынчаарга склад-магазинны тууду бо чылдың сентябрыла доозуп, монтаж-никтерге дужаар дээш ажылдап ту-рар бис. Ол хуузалгасын төлөткө-биле кууседиринге бүгү аргалар бис-те бар.

Бо туудугуларын мурнууда кылып турган бригадалар база үрей кыла-чар-дыр. Ону бис ам эле кылбашкан, алтылып турар бис. Ынчыл азы-биле күрүнге каража чедир чорук бис-тин мында туудуг эргелелини ажи-л-инда хей болуп турарын дем-дегелес аргажок тур.

Бис бо туудугарга бо чылдың мар-та эгелеп кирген бис. Бо үениң иш-тинде бистин бригада бугурулге онаалганын амыр кууседип келген. Ындыг-даа болза туудуг материалда-ры-биле хандырылга багай бооп ту-рары хомудангы.

Чеди чылдың алдыгы чылы—1964 чылдың планын бис нити-биле 130 хуу куусеткен бис. Ынчаарга бо чыл-дын бирги кварталынның онаалганын оон кудулатпаан бис. Бистин ком-плексилг бригаданысты 1964 чыл-дың мартта организастап тургускан чүве. Бригаданын кижигушери чаа-нырында эгелеэш, демир-бетон блок-ту куудуп, элээштинге чедир бүгү ажилдарын кылып турар бедик мер-жежилди апарганар. Оларнын ара-зында Долан Артына, Долан Чула-жык, Суван Ооржак болгаш оон-даа өскелер сагыла-чурумунг, эки ажил-дап турарлар.

Коммунисттик куш-ажылдын дээш демисел чорудуп, чыгызы—шүттү-зу дээш, шүттүзу—чангызы дээш деп принциптуу ажилдап турар бис.

И. МОНГЕ,
туудугуларын комплексилг бригаданын бригадир.

Бистин бригаданыста

Кобальт дээрге чуртка эи-не улетип металлдарын бирээзи. Ол казар байланыш чыдар черинде «Тыва кобальт» комбинаттын тууду бистин Тыва республикада улуг туудугуларын бирээзи болур. Бо комбинатты 1956 чылдан эгелеп туткан.

Комбинатты ажылаага кийерин дүргөдөдир дээш бистин бригаданыс-тын кижигушеринын канчаар ажылдап турарын чугаалайын. Бистин брига-да эрткен чылын чугай өртөдип, эзилдир көрүстүн тууду доос-кан. Ам уде «Тыва кобальт» руда эргелелини администрация бажынын тууду доозарынга кийип тур бис. Бистин бригаданын оолдарынның аразы-нда эштер Кара-оол Балдан, Иргит Шожут, Оюн Бугажык, комсомо-лу Сандан дээш өскелер-даа туудуга эи шыларангай ажылдап турар.

Бир эвес туудугуларын туудуг материалдары-биле хандыраары эки организастаар чүве болза, туудугулар ажил планын ургулчу амыр куусе-дип, эки шынарыг продукцияны бугуру арга бар. Ам туудуг ажилын бу-гу-ле фронт-биле хайынчыкын чорудар чай үзү келген.

В. КУНГА,
туудугуларын комплексилг бригаданын бригадир.

Хүлээлге куусеттинер

Улуг тилелениң 20 чыл болгаш оон таварыштыр Хову-Аксинь ав-тоажыл-агынын коллектив дөрт ай планын хуусаа бетинде — Лени-нин төрүттүгүн хүнүгө чедир куу-седир деп бедикте коммунисттик хү-лээлге алган турган. Коллектив аазан өзүп ээлеп шыдаа — ап-рель 21-ге чедир АТК ол планын 100,1 хуу кууседип алкан. А Май 1-ини байырламында дөрт ай пла-нын тонна-километр-биле 113,4 хуу куусеткен.

Бисте коммунисттик куш-ажыл дээш демисел онза калбарып турар. Амы уде АТК-нын ажил-ишчилеринин 60 хуузу ол чарышта хаара тутту-ган. Бо чылдың баштайгы кварта-лында бугурулгач эки түнелдерин чедип алган В. Максимовту бри-гадазын шилчир вымпелди ты-выскан. Ук бригада коммунисттик куш-ажылды деп ададыр эргени

мычан чедип ап шыдаан. П. Лука-новка удурун Абакан-биле Хову-Аксинь аразында чүк дажылап турар чолачылар бригаданы база олардан жалыш чок. Ук бригаданын бригадир эш Луканов квартал пла-нын 176,2 хуу кууседип, эки көрү-гүзүлүг болган, анаа коммунисттик куш-ажылдың шалымчы деп атты тыаскан болгаш херек демдээш берген.

Коллективте мурнакчыларын са-ны өскө. Оларнын аразында чолва-чар Ю. Поповту онаалдап демдегелээр алаар. Эрткен кварталда болуучу планын онаалдап барык-ла ийи катап кууседирин чедип ап шыдаан ол шалымчы республиканын Хун-дуге сабырлаада кийрген. Бот-тарынга хейчилеан техникага кам-ыг, хей кызар-чар материалдарын болгаш режиза дугуларын кампа-л ап келген, бугурулгачи көргүзүлгери

улуг болуп турарларга О. Эрес-оол-ду, И. Калдар-оолду болгаш өскө-лөрүн-даа хамаарыштырып болур.

Ажил-иш күлге чедикчининг бо-луп турар дык хөөрөм болу бээр. Бисте чептерер база бар. Чүк дү-жүренинге болгаш чүдүренинге бис-тин чолачыларымыс дык савазын-кыгга таварыштыр турарлар. Оу шы-каш туудуг ижи сөөртүр машина-ларын орук-чирек таварыча чок бо-луп турарында анаа туруушкун-нар бо-ла үнүп келер. Ыш дээр-ге туудуга чүк-даа мурнай херекел-тинер материал болур. Ону херекел-чиге дүрген чедир бистен хамаар-жып болгай. Бо чептерини хамаа-рылгалыг өскө организациалар-биле демнежип тургаш, чайладып алыр—хүлээлгес ол.

И. ШАДРИН,
АТК-да местком даргазы.

ге тилелениң Кызыл туугун тургу-зар-дыр — деп саалам «Тыва ко-бальт» туудугун комсомолчулар уч-дуренин фронтчу Сергей Аверко-вич Льюкин чугаалай.

— Көрө көлөткөм, менде дүрүн бар — дээш, асылдаа — студиям «сөө күстүгү» иштет келди. «Тыва кобальт» комбинаттын техниктик складынның конторазының каадымга үнүп келдиш.

Дээр ахтал көвүрүсүс, Танды-Уу-лань Хову-Аксинь талазында Сой-ды-Хеминиң бар бедик суурдуг, Че-ди хабар сымыкын кырында Кызыл тук хатка кишкитип тур. — Тилелениң кызыл туктарынның бирээзи ол-ла болгай. Кызылдан самолёт-биле келгенер ол тукту база көрүп бо-лур.

Эш Льюкин олурдеш: — партко-мун доолазын-биле Кызыл туучу-стун эң-не бедик, көсүк чеге кишкидер-биле май 6-да Хову-Аксиньдан үжүп-чүс. Бистер: тубежү ишкерге кыш-ажылдың бригаданынның брига-дир Анатолий Глухов, тубежүлүр Геннадий Елакин, Леонид Калинин, то-карь Геннадий Смышляев база мен чордувус. Майнын 7-де, хүндүсүнүң 12 шакта тукту 10 метр демир хоол-балык бажыга кишкидипкен бис. Туктуң хемээ 3,5 метр үзүк, 1,5 метр доорулганы кызыл постен кылаан.

Мынаар баар орук кончүе берге болган. Саймыс-Хемни кечери, мең-ди доштар-биле, таранык аагарыг черлер-биле бедик сыкче көдүрүп үчери дык берге турган. Туктуң де-мир сызы, оон быжылаар сывыр-ган демир аргачын, демир өргөнкөр дээш, элээч чүкк база ал чоралган. Ынчаар-даа дидиктер — хову-ак-синьда бергелери амыр эрткен, Кызыл тукту Танды-Уулань бедик-териниң бирээзинде барып тургускан.

О. КОРОДА.

КОМСОМОЛЧУ ЭРЕС СОРУК-БИЛЕ

«Тыва кобальт» туудуг эргелелинде партия комитетиниң секретары эш В. С. Гладилин-биле чугаалажып олурдува «Силер улетпур тууду-га баргаш, мында чокта чаа организастап тур-гускан комсомолчу-ан-ияктарын комплексилг бригаданыс бар чүве, анаа барынар»—деп су-мелес.

Бис «Тыва кобальт» комбинаттын комплекс-ин туудуп турар черге баргаш, чугай дажы өр-тедип, өзүлжүр дөрт кайт улуг көрүстүн ча-нынга челе бээривис, бо чурукта олурган аны-як оолдар, кыстар дүш-теки капсардан чедип келген, ажилдап кирип-тер деп бедиктен тур-лар.

— Бо чурукта оол-дарнын, уругларын аразы-нда К. Лопатин, С. Терский, С. Сарыглар, В. Данилов олар Хову-Аксиньда ажилчы аны-яктарын кеежээш шко-лазында 8-ки класска өөренишпаан, туудуга ажилдап турарлар. Ба-ра-уруг Намыкыл, Вала Хүрүм, Зоя Хураган-дай, Зоя Сехен, Ном-Си-рюн Кызыл-оол 10-гу класска доосканнар — деп, куш-ажыл талазы-биле оларын бажы-зы—бригадир Алек-сандр Васильевич Ше-лов (артында олурга-солагай таладан 5 ду-гаарында) биске чуга-лай-дыр.

ЧОНГА БАРААН БОЛУП ТУР БИС

Хову-Аксиньда амыдырал ханды-рылга комбинаты болуун ажил-чы-ларнын мартта эгелеэн. Эрткен чыл-дың 10 айынын дүргүзүндө чурт-такчыларга бараан болур дээш бүгү-ле бар аргаларын мөөнөп, багай эвес хандырып келген. Даштын-дан келер хепти даарап болгаш септеп, чик хептерини белеткеп, ийик ай-маан септеп, даарап келген бис.

Амы уде баш таарар, чүрүк тырттырар ажилдардан аңгыда, ха-рын-даа электи дамчылыгын сеп-теринден эгелеэш, чурттакчылар-нын бажынырында оттулар мыжын хиралеп бээрине чедир бистин ком-бинат бараан болуп турар. Бо чылдын бистин чонга бараан болуп турар хандырылгаларымыс немешкен чү-ве болза — тур өдлөп пунктту бо-лур. Ол пунктта амыдыралга чүгү-

ла херекелдин бүгү-ле бараанары бар. Эрткен кварталда нити про-дукция бугурунун планын 108 хуу, барааннйг продукциянын — 172 хуу кууседип алган бис.

Амыдырал хандырылга комбинаты чүгө Хову-Аксинь ажилчин сугу-рун эвес, харын-даа чок-кавады кедээ ажил-агы ажилдакчыларынга бестин бараан болуп турар апарган. Бистин мастерлеринс Онгача фер-мазынга, Казактын малчынырынга, Элегес суурнуң чурттакчыларыга болгаш Кочетово суурга ургулчу аалдан чедип турар. Май айдан эгелеп, Улуг-Хем партия райкомун дилээн дугуар Хендереиниң малчы-нарын хандырып эгелеэн. Малчы-нар болгаш тараажылар бистин ажилдакчыларымыс дыка өөрүш-күдүп уткуп ап турар болгаш олар-

нын кийрген чатыгларын бис кууе-динис-биле кууседип келген бис.

Социалисттик чырыштын мурнакчы-лары бисте өзөш эвес. Ындыг та-лымчыларга даарыныкчылар С. Ба-рашкова, Н. Языкова, М. Долгих, Т. Иванова, баш таарыкчылар Г. Со-ломатова, сапык дааракчылар А. Гронов болгаш өскелер-даа ха-мааржыр. Чик деп даараар цех ком-бинатта коммунисттик куш-ажылды деп ададыр өрте даш бир-ле дугаа-рында демисежип кирген.

Чонга амыдыралчы бараан бо-луушкуну моон сонгаар-даа кош-каш чок экижидер дээш комбинат-тын ажил-ишчилери демиселин үр-чүлөвишпаан.

А. АЧАСОВА,
амыдырал хандырылга комбинатынын директору.

жилер-биле эптиг-э-лек-чаным, эки ажилдап билир, улуг дуржулга-лыг киж боорга, туудуг-ла партия, комсомол ор-ганизациалары, туудуг эр-гелелини администра-ция аныктарыны ту-дугурун нарын болгаш берге мергежилне тө-рөөн алазы деп сурган тургаш, өөртесин дээш, анаа улуг ийелелди кы-лып, оларын комплекс-илг бригаданыс уду-рун кылып каан.

— Хүрөк туткаш чер казарында, балды тут-каш ыяш чазарында эгелеэш, демир-биле ар-матура багап, бетон ку-дугулар, тууйбу-биле бажын туудурынга, дар-ганаарынга, электри-би-ле каннаашкын кылы-рынга чедир аныктар-ны куш-ажылга далык-тырып өөрдир хүлээл-ге менээ онаалган. Оон ийик бо талазы бис

ажылды бистин тажтаарынга белеткел бригадынның база масте-ашаан, туудуг талазы-биле кымыр (артында оу-ругда он таладан бир дугулар) — деп, эш-рарлар. Олар ам улаас Шеголов чугаалап турар. Бо аныктар болуун бригадир эш Шеголов баштаалазы-биле чуга-лай дажы өртөдип, эзилдир цехтин бажынын иштин туудуг-богулдан аргылап, анаа дериг-херекселдер моон

Ажыл-үлээниге, амы-дырал-чуртталгазынга кедикшинериң болу-рун оларга күзээли.

Т. Е. Л Е Г Р А Ф М Е Д Э Э Л Е П, Д А М Ч Ы Д Ы П Т У Р